

17.1.2002

1822/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Esittelijä Kimmo Kajosmaa

KIINNIOTTAMINEN JA SÄILÖSSÄPITOAIKA

1 KANTELU

A arvostelee 15.8.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Lahden kihlakunnan poliisilaitoksen ylikonstaapelin B:n ja vanhemman konstaapelin C:n menettelyä --- A:n kiinniottotilanteessa. ---

A pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan, menettelivätkö poliisimiehet lainvastaisesti A:n kiinniottotilanteessa ja pitäessään häntä säilössä poliisiasemalla.

---

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Lahden kihlakunnan poliisilaitoksen tehtävailmoitusjäljennöksen mukaan 21.7.2000 klo 4.46 poliisille on ilmoitettu häiriökäyttäytymisestä --- . A on otettu kiinni poliisilain 14 §:n 3 momentin perusteella. --- perusteluna kiinniottamiselle on ollut A:n aiheuttama häiriö naapureilleen; hän on laulanut ja melunnut omalla pihallaan.

A on kertonut kantelukirjoituksessa tapahtumista seuraavasti: A oli viettänyt iltaa sukulaistensa kanssa --- omakotitalon pihalla, ja illanvieton loppuksi osa A:n seurueesta ryhtyi laulamaan. Pihalle saapui kaksi poliisimiestä, jotka pyysivät laulajia vaikenemaan, koska poliisimiesten mukaan naapurit olivat valittaneet metelistä. A:n ja poliisimiesten välillä syntyi sanaharkkaa asiasta, koska A totesi, ettei heidän laulunsa voi häiritä ketään. Lisäksi A totesi poliisimiehille, että hänellä on Suomen kansalaisena puheoikeus, jota poliisi ei voi häneltä kieltää. Tämän jälkeen poliisit kävivät kiinni A:n käsivarsiin ja taluttivat hänet poliisiautoon. Poliisimiesten kiinnipitämisen seurauksena A sai mustelmat käsivarsiinsa. A vietiin poliisilaitoksen selliin. A:n poika, veli ja sisar kävivät poliisilaitoksella ja pyysivät, että A päästettäisiin sieltä pois. Häntä ei päästetty pois, vaikka poliisimiehille kerrottiin hänen tarvitsevan muun muassa sydän- ja verenpainelääkkeitään säännöllisesti.

3.2 Oikeudellinen arviointi ja kannanotto

3.2.1 Kiinnioton peruste

Poliisilain 14 §:n 2 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus poistaa kotirauhan suojaamalta alueelta siellä luvallisesti oleskeleva henkilö, jos tämä häiritsee muiden henkilöiden kotirauhaa ja on perusteltua syytä epäillä, että häirintä toistuu. Pykälän 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa häiritsijä kiinni ja pitää tämä säilössä, jos poistamisella ei todennäköisesti voitaisi estää häiriön toistumista. Kiinni otettua saa pitää säilössä vain niin kauan, kuin on todennäköistä, että häiriö toistuu, kuitenkin enintään 12 tuntia kiinniottamisesta.

Poliisilain 2 §:ssä on säädetty poliisin toiminnan yleisistä periaatteista. Poliisin toimenpiteiden on ensinnäkin oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Toisaalta poliisin on ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrittävä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää, kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen.

Saadun selvityksen perusteella katson, että A:n ja hänen seurueensa käyttäytyminen on ollut sellaista, että poliisilla on ollut oikeus poliisilain 14 §:n mukaisesti puuttua seurueen aiheuttamaan häiriöön. On ilmeistä, että A:n ja muiden hänen seurueeseensa kuuluneiden laulu on häirinnyt heidän naapureidensa yörauhaa, koska eräs naapuri on pyytänyt poliisia puuttumaan asiaan. Tätä käsitystä tukee myös tapahtuma-aika, varhainen aamuyö.

Poliisilain 2 §:n 2 momentissa ilmaistun niin sanotun suhteellisuusperiaatteen mukaan poliisimiesten on mitoitettava toimintansa oikein. Oikeana mittana voidaan yleensä pitää kohtuullisuutta, eli käytettävien keinojen ja tavoitteiden välillä on oltava tietty hyväksyttävä suhde. Suhteellisuusperiaate on otettava huomioon erityisesti puuttuttaessa ihmisen henkilökohtaiseen vapauteen, joka on hänen keskeisempiä perusoikeuksiaan.

Virkapukuisten poliisimiesten saapuminen yöllä omakotitalon pihalle käsittää jo sellaisenaan melko näkyvän ja tuntuva puuttumisen pihalla oleskelevien elämään. Yleisen kokemuksen mukaan tällaisella asiaan puuttumisella voidaan vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen. Ylikonstaapeli B:n ja vanhempi konstaapeli C:n olisi täytynyt ensisijaisesti harkita kiinniottamista lievempiä keinoja asian ratkaisemiseksi. Mahdollista olisi ollut esimerkiksi selvittää, olisiko joku A:n seurueeseen kuuluva suostunut pitämään häntä silmällä ja huolehtimaan siitä, ettei hän olisi päässyt enää laulamislleen häiritsemään naapureidensa yörauhaa. Toisaalta kantelukirjoitus ja poliisilta saatu selvitys ovat yhdenmukaiset siinä suhteessa, ettei A suostunut menemään sisälle poliisimiesten kehotuksesta huolimatta, eikä hän myöskään suostunut lopettamaan laulamistaan, vaan uhkasi jatkaa sitä.

Tässä tapauksessa voidaan esittää kysymys siitä, olisiko suhteellisuusperiaatteen noudattaminen tässä tapauksessa puoltanut niin ankaran keinon käyttämistä, kuin mitä poliisimiehet kohdistivat A:han eli ottivat hänet kiinni ja veivät säilöön. Kysymys on kuitenkin tulkinnanvarainen, koska poliisilain 14 § jättää yksittäistapauksessa poliisimiehelle jonkin verran harkinnanvaraa eikä poliisin keinovalintaan vaikuttaneita seikkoja ole jälkikäteen edes mahdollista yksityiskohtaisesti selvittää ja arvioida. Käytettävissäni olevan aineiston perusteella ei voidakaan osoittaa, että tässä tapauksessa harkintavalta olisi ylitetty tai sitä olisi käytetty väärin.

Kiinnitän kuitenkin yleisesti huomiota siihen, että tällaisessa tilanteessa täytyy harkita ensisijaisesti kaikkien kiinniottamista lievempien keinojen käyttämistä asian hoitamiseksi.

Saatan tämän käsitykseni Lahden kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon.

3.2.2

Voimakeinojen käyttäminen

Poliisilain 27 §:ssä säädetään poliisimiehen voimakeinojen käytöstä. Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa vastarinnan murtamiseksi ja kiinniottamisen toimittamiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Poliisimiehen voimakeinojen käyttöä ohjaavat myös poliisilain 2 §:ssä säädetyt poliisin toiminnan yleiset periaatteet. Poliisin toimenpiteet on muun muassa suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa, kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Poliisilain 27 § ei luo toimivaltaa poliisille, vaan tässä tapauksessa poliisimiehet ovat kohdistaneet voimaansa A:han poliisilain 14 §:ssä säädetyin kiinniottamisen toimittamiseksi, kuten edellä kohdassa 3.2.1 olen todennut.

Kantelukirjoitus ja ylikonstaapeli B:n ja vanhempi konstaapeli C:n kertomukset ovat osittain yhdenmukaiset A:n kiinniottotilanteen osalta, eli poliisimiehet tarttuivat kiinni A:n molempiin käsivarsiin ja taluttivat hänet poliisiautoon. Kertomuksissa on ristiriitaa siinä, että poliisimiehet kertovat selvityksessään A:n hangoitelleen koko ajan vastaan, kun he taluttivat häntä poliisiautoon. A sitä vastoin kiistää haranneensa vastaan millään tavalla. Käsittääkseni asiaan ei ole saatavissa enempää selvitystä.

Saadun selvityksen perusteella katson, ettei poliisimiesten ole osoitettu käyttäneen voimakeinoja enempää, kuin A:n kuljettamiseksi poliisiautoon oli tarpeen.

3.2.3

Säilössä pitäminen

Poliisilain 14 §:n 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa häiritsijä kiinni ja pitää tämä säilössä, jos häiriöpaikalta poistamisella ei todennäköisesti voitaisi estää häiriön toistumista. Kiinniotettua saa pitää säilössä vain niin kauan kuin on todennäköistä, että häiriö toistuu, kuitenkin enintään 12 tuntia kiinniottamisesta.

Saadun selvityksen mukaan poliisimiehet ottivat A:n kiinni klo 5.05 ja hänet vapautettiin klo 11.25. Säilöön ottamisen perusteena on ollut kiinniotto kotirauhan suojaamiseksi eli kiinniotto poliisilain 14 §:n 3 momentin perusteella. A:ta ei ole otettu kiinni päihtymyksen perusteella.

A on otettu kiinni ja pidetty säilössä, koska hän on häirinnyt naapureidensa yörauhaa. Tällä perusteella A:ta olisi voitu pitää säilössä vain niin kauan, kuin on ollut todennäköistä, että hänen aiheuttamansa häiriö toistuu, eli niin kauan kuin on ollut olemassa ilmeinen vaara, että hän häiritsee naapureidensa yörauhaa. Selvityksen perusteella näyttää ilmeiseltä, että A olisi täytynyt päästää aamulla

aikaisemmin säilöstä pois, koska naapureiden yörauhan häiritsemisen lisäksi muuta perustetta hänen säilössä pitämiselleen ei ole ollut. Poliisimiehet olisivat voineet myös harkita hänen säilössäpitämisensä tarvetta uudelleen silloin, kun A:n lähisukulaiset kävivät poliisiasemalla ja pyysivät hänen vapauttamistaan. Tämä tapahtui melko pian sen jälkeen, kun A oli viety poliisiaseman säilytyshuoneeseen. Säilössä pitäminen poliisilain 14 § 3 momentin perusteella voi käsitykseni mukaan kestää hyvinkin lyhyen ajan.

Katson, ettei asia anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin, kuin että vastaisen varalle kiinnitän Lahden kihlakunnan poliisilaitoksen huomiota siihen, että poliisilain 14 §:n mukainen kiinniottaminen ja säilössä pitäminen saa kestää vain niin kauan kuin on todennäköistä, että häiriö toistuu; häiriötä aiheuttaneen henkilön säilössäpitoaika voi täten olla hyvinkin lyhyt.

3.3

Toimenpiteet

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Lahden kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikölle kohdista 3.2.1 ja 3.2.3 ilmenevässä tarkoituksessa.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan oheisena.